

Freder helsehistorien

Helsesektorens viktigste kulturminner blir nå fredet av Riksantikvaren. 42 eiendommer i helsesektoren landet rundt er omfattet av verneplanen. Eiendommene dekker utviklingen fra rundt 1850, innen både somatikk og psykiatri.

Fredningene skal sikre oss en viss grad av historisk dokumentasjon, men de skal ikke komme i konflikt med normal drift og utnyttelse eller videreutvikling av helseforetakene, uttaler riksantikvar Jørn Holme, i følge bladet Forskerforum.

Mindre tid til unge

Travle leger har mindre tid til unge, skriver magasinet Hubro ved Universitetet i Bergen (UiB).

Ungdom mellom 15 og 19 år oppsøker fastlegen sin i gjennomsnitt 1,6 ganger i året. For de mellom 20 og 24 år har legebesøkene steget til et årsgjennomsnitt på 2,3 besøk.

Nå viser en ny studie av 1 717 legevirksomheter i Norge at leger som har stor arbeidsbelastning i praksisen generelt tar i mot færre ungdommer. Det finnes ikke så klare forskjeller i andre aldersgrupper.

Forskerne bak studien peker på at en av grunnene kan være at tilgjengelighet er spesielt viktig for ungdom, og

leger med en travel arbeidshverdag er gjerne ikke så tilgjengelige. Om en ung person ringer til legen og får beskjed om at det er tre ukers ventetid, så kan det være hun dropper å søke hjelp. Unge henvender seg kanskje til et legekontor med en litt vag diagnose, som igjen gjør at man kan havne nede på prioriteringslisten. Da kan det være de søker hjelp andre steder, mener forskerne.

Studien er gjennomført av lege og stipendiat Øystein Hetlevik ved Institutt for samfunnsmedisin, sammen med Kjell Haug og Sturla Gjesdal fra UiB. Den er publisert i siste utgave av magasinet Family Practice.

Humane biobanker

Norges forskningsråd (NFR) har startet et nytt program som heter Humane biobanker og helsedata. Første søknadsfrist blir 18. april i år, skriver Bladet Forskning.

– Programmets hovedmål er å utnytte potensialet for forskning på biologisk materiale i biobanker. Dette kan gjøres ved å koble analyseresultater med data fra helseundersøkelser, helseregistre og helsetjenesten, samt andre relevante registre, forteller programstyreleder i Forskningsrådet.

– Prosjektene skal utnytte det fulle potensialet i store biobanker og helseregistre. Dette potensialet er senest pekt på i evalueringen av norsk biologisk, medisinsk og helsefaglig forskning, sier han.

Rekord for doktorgrader

Aldri har det vært avlagt flere doktorgrader i Norge enn i 2011, viser tall fra Doktorgradsregisteret. I fjor ble det gjennomført 1 327 doktorgradsdispu-

taser ved norske læresteder, og det er en økning på 12 prosent fra 2010. Innen fagområdene matematikk, naturvitenskap og teknologi var økningen på hele 25 prosent. Landbruksvitenskap og veterinærmedisin hadde samme prosentvise økning, mens humaniora og samfunnsvitenskap økte med fem prosent sammenlignet med 2010, skriver bladet Forskerforum.

Tilleggs poeng for menn?

Universitetet i Oslo (UiO) vurderer å innføre tilleggs poeng og andre rekrutteringstiltak for mannlige søkere til medisin, psykologi og odontologi, skriver bladet Forskerforum. Av de som søkte profesjonsstudiet i psykologi ved

UiO våren 2010 var bare 20 prosent menn, og tallet går nedover. I dag kan lærestedene favorisere et kjønn med maksimalt to tilleggs poeng. En arbeidsgruppe ved UiO foreslår nå at Kunnskapsdepartementet endrer reglene og åpner for flere tilleggs poeng, skriver Komité for kjønnsbalanse i forskning (Kif) på sin hjemmeside.

Xerostomi bør inngå

Xerostomi bør inngå i planleggingen, skriver det danske Tandlægebladet og viser til en svensk undersøkelse publisert i tidsskriftet Gerodontology.

Munntørhet kan gi nedsatt velbefinnende, livskvalitet og oral helse, fastslår den svenske undersøkelsen.

Artikkelen stadfester også at munntørhet er et problem som øker dramatisk med alderen og som bør tas med i betraktning ved behandlingsplanlegging.

Undersøkelsen er gjennomført over 15 år i to svenske len (fylker). Mer enn 20 000 personer inngår i spørreskjemaundersøkelsen. I 1992 ble 50-åringers spurt og i 2007 henvendte man seg til 65- og 75-åringers.

Xerostomi var mer utbredt blant kvinner enn menn i alle aldersgrupper og forekomsten økte med alderen. Xerostomi oppstår oftest om natten, og tre ganger så hyppig hos personer som oppgir at deres orale helse (eller mangel på sådan) hadde innflytelse over hverdagen.

Forbyr utvandring

Ungarske studenter har tatt til gatene for å demonstrere mot omfattende budsjettkutt og en bemerkelsesverdig ny lov, skriver University World News. Den nye loven innebærer at ungarske studenter ikke får lov til å jobbe fritt i utlandet etter endt studium. I løpet av de første 20 årene etter studiene, forplikter studenter som mottar studiestøtte fra staten seg til å jobbe i hjemlandet tilsvarende det dobbelte av tiden man bruker på studiene. Loven skal hindre hjerneflukt fra landet, men fordømmes av Den europeiske studentunionen, som ber EU gripe inn, skriver bladet Forskerforum.

Bedre styring

Samarbeid på tvers av landegrensene er en forutsetning for å mestre globale helseutfordringer. Verdens helseorganisasjon ble grunnlagt som et redskap for å arbeide med disse oppgavene, men verden har forandret seg mye siden 1948. Problemstillinger knyttet til for eksempel miljø, utdanning, handel, investeringer, jordbruk og migrasjon har stor innvirkning på helse, i både positiv og negativ forstand. Ingen av disse områdene blir styrt av helsemyndighetene.

Sammen med det velrennomerte tidsskriftet The Lancet leder rektor ved Universitetet i Oslo, Ole Petter Ottersen, en ny internasjonal kommisjon som skal si noe om hvordan man kan oppnå bedre styring og samordning innenfor

global helse. Kommissjonen samarbeider med Harvard School of Public Health og består av 16 forskere og eksperter fra alle verdensdeler, med bakgrunn fra ulike fagområder som er relevant for styresett og helse. Arbeidet skal strekke seg over to år. Det inngår også som et ledd i Universitetet i Oslos handlingsplan for internasjonalisering.

Kommissjonen skal utarbeide en endelig rapport i The Lancet. Det er i tillegg opprettet en ressursgruppe som fungerer som tenketank og bidrar med oppdaterte forskningsrapporter og annen støtte rekvirert av kommissjonen.

«Tiden er inne for å utvikle en langsiktig strategi for å sikre norsk folkehelse gjennom internasjonale avtaler», skriver Jonas Gahr Støre i Legetidsskriftet.

Rapporten er planlagt ferdigstilt og gitt ut av The Lancet høsten 2013.

Akademikerne vokser

Hovedorganisasjonen Akademikerne har økt medlemstallet med 29,1 prosent de siste seks årene, mens LO kun har vokst med 6,9 prosent. Utviklingen er enda tydeligere hvis vi ser på utviklingen de siste 10 årene. Da har utdanningsforbundene, Unio og Akademikerne, økt sitt medlemstall med 73 prosent, mens LO bare har vokst med 9,4 prosent. Styrkeforholdene i norsk arbeidsliv er dermed i rask endring.

Tidende er
tilpasset håndholdte medier
www.tannlegetidende.no

Du kan også følge oss på
Facebook og Twitter.
Navnet er Tannlegetidende

PÅ NETT

Gratis-apper spiser batteri

Gratis Wordfeud kan spise mobilbatteriet på rekordtid. En god måte å få batteriet på smarttelefonen til å holde lenger, er å kjøpe betalingsversjonen av Angry Birds eller Wordfeud fram for gratisversjonene. Dette viser en studie omtalt i den danske avisa Politiken.

Reklamene sluker strøm

Opp til 75 prosent av energien en gratisversjon av en applikasjon (app) bruker, går til reklamene som dukker opp med korte mellomrom. Gratisappen henter personlige data fra brukerens smarttelefon til en server, og deretter hentes det ned mer eller mindre personlig målrettede annonser som vises på skjermen.

Forskere ved Purdue University i Indiana har forsket på hvor mye strøm forskjellige applikasjoner trekker, og oppdaget at reklamefinansierte apper kan tømme et mobilbatteri på en og en halv time. Da de undersøkte populære apper som Angry Birds, Free Chess og NYTimes, fant de ut at bare mellom 10 og 30 prosent av energien blir brukt til å kjøre appen i seg selv. Forskerne mener hovedgrunnen er ineffektiv koding hos de firmaene som tjener penger på å lansere reklamefinansierte apper

Gjør de oss uhøflige?

Midt i en setning synger din samtalepartners telefon en sang, og med det samme er det en melding som skal sjekkes. Borte er oppmerksomheten rundt det dere snakket om. En dansk undersøkelse viser at 63 prosent sjekker sin smarttelefon midt i samtaler.

Hele 80 prosent av danskene synes det er sjenerende at andre sjekker telefonen midt i en samtale, og 70 prosent betegner det som regelrett uhøflig, viser en undersøkelse fra analysebyrået YouGov, gjengitt i den danske avisa Politiken.